

EDITORS-ADMINISTRADORS: UMBERT Y MIR—Cadena de Cort, n.º 11—Palma.

DIUMENGE CUART DE CUARESMA

Que no perdem res quant mos unim á Deu, y que devem consultar més la seua Providencia que los llums del nostre enteniment.

Jo no sé que devem admirar més: si el fervor del poble de que mos parla l'Evangeli d'aquest diumenge, ó la bondat y la misericordia de Jesucrist, que proveeix les seues necessitats. Cosa admirable es veurer aquelles gents tant consagrades á Jesucrist, que fins y tot s'olvidan del menjar; pero molt més consolador es veurer á Cristo, que sensa que le hi demanen, proveeix á les necessitats d'aquell pobre poble, y obra tan gran miracle per remediaries, que pareix que rès perdèm per unirmos á Deu, y que si noltros li donám alguna cosa, está disposat á tornarmós. sens comparació, molt més. Aquell poble heu deixa tot; lo seu treball, la seua casa, tal volta les esposes als esposos, y aquests á ses esposes. Tal vegada noltros censuravam aquesta conducta; y no obstant, Jesucrist la aprova, tota vegada que obra un miracle á favor d'aquell poble.

No pretenim treurer d'aquí la consecuencia de que devem posarho tot en mans de Deu, sensa fer rès per part nostra; però lo que volèm dir es que no mos entregám bastant á la Providencia, y que consultám massa las llums del nostre enteniment quant se tracta de emprendre alguna cosa per Deu. No hi ha, per exemple, obligació més declarada que la llimosna, única penitència dels richs; ella será, en el judici de Deu, el motiu de la nostra condemnació ó salvació. Deu va unir á la llimosna multitud de promeses en aquesta vida y en l'altra: ella extingeix los pecats com l'aigo apaga el foch: prega per noltros, mos purifica de totes les nostres mácules. Si donám part dels nostros béns als pobres, els graners se mos omplirán de fruits, y els cellers no podrán contenir el vi que Deu mos donará.

Y no obstant, después de tan magnífiques promeses, ¿cóm cercám motius y excuses per no fer llimosna? Mirau als pobles del nostre Evangeli: no disputan, segueixen s'ardor que los arrebatá, se abandonan á la Providencia, y noltros, en lo que se refereix als nostros devers y obligacions, volèm dependir de noltros mateixos antes que de Deu. El poble de Israèl, después de haver vist plourer el maná, abrassat de sèt, murmura quantre Moisès, y vol assegurar-se de si Deu está ab ell, y de si tragué el poble de Egipte per la seua ordre; y Deu obra un miracle per donar confiança á n'aquest poble.

Y si va fer un favor als incréduls, ¿què no farà als qui confían ab Ell? ¿Duptarèm de sa paternal Providencia después de haver tocat tantes vegades els seus inefables efectes?

MOSSEN JOAN

SANTOS DE LA SEMANA

Dia 13. Lunes—San Leandro, arzp. Santos Macedonio, Marcos, Sabino, Rodrigo y Salomón, mrs.; Ansovino y Giraldo, obs.; Nicéforo, patra; Pulquerio, ab. Santas Patricia, Modesta, Teodora, Ninfodora, Arabia y Cristina, mrs.

Todos los dias de esta semana puede ganarse indulgencia plenaria visitando cinco iglesias ó cinco altares ó cinco veces un mismo altar. Es ayuno y no se puede comer carne no teniendo la Bula de la Santa Cruzada.

Continúan las Cuarentahoras en la Merced.

Dia 14. Martes.—Santa Florentina, vg. Santos Pedro, Afrodisio, Eutiquio, mrs.; Bonifacio, ob. Santa Matilde, emperatriz.

Concluyen las Cuarentahoras en la Merced.

Dia 15. Miércoles.—San Raimundo, ab.; Santos Longinos, Aristóbulo, Menigno, Nicandro y Meatón, mrs.; Sisebuto, ab.; Zacarías, papa; Proto, ob.; Especioso, monje; Santas Madrona y Leocericia, mrs.

Empiezan las Cuarentahoras en San Jaime.

Dia 16. Jueves.—San Abraham, cfr. Santos Ciriaco, Hilario, Ticiano, papas y Julián, mrs.; Heriberto, ob.; Ginian el Leproso, cfr. Santa Maria, penitente, y Santas Memmia y Juliana, mrs.

Continúan las Cuarentahoras en San Jaime.

Dia 17. Viernes.—La Preciosísima Sangre de Ntro. Señor Jesucristo. San Patricio, ob. y San José de Arimathea.

No se puede comer carne.

Concluyen las Cuarenta horas en San Jaime y empiezan en S. Miguel.

Día 18. Sábado.—Santos Gabriel, arcángel, Braulio, ob., Eduardo, rey y mr., Salvador de Horta, franciscano, y santa Faustina, vg.

Continúan las Cuarenta horas en San Miguel.

Día 19. Domingo V de Cuaresma—San José, esposo de Ntra. Señora; Santos Apolonio y Leoncio, obs., y Dandoaldo, pbro.

Concluyen las Cuarenta horas en San Miguel y empiezan en la Merced.

En la Catedral puede ganarse indulgencia plenaria de siete altares y otra visitando la capilla de San José, desde primeras vísperas del Santo hasta la puesta del sol.

Lo que procede

Si los sermones del R. P. Solá no merecieran por muchos títulos ser grabados en bronce para perpétua memoria, alcanzarán sin duda tal honor por el mero hecho de haber dilucidado una cuestión importantísima y abordar un problema de tanta trascendencia cual es el relativo á la Prensa, provocando en el campo del periodismo la gigantesca lucha del bien contra el mal, que entablada ya en muchas regiones, alcanza hoy á nuestra pequeña patria y nos obliga á sacudir esa modorra y esa apatía, que son las notas que más gráficamente nos caracterizan.

Sonó, pues, la hora de los nobles esfuerzos, é importa á cada uno contribuir según la medida de sus fuerzas á la obra de defensa contra el moral desquiciamiento que amenaza sepultarnos para siempre. Ha llegado el momento de que los buenos salgan por los vilipendiados derechos de Dios, entrando en la lid con la frente muy alta, é importa hacer el recuento de nuestras fuerzas antes de desplegar los pendones ante el enemigo.

En tan críticos momentos ni caben indiferentes ni cobardes; para unos y otros preparados están el lino y las ruecas, emblemática expresión en todo tiempo del afeminamiento y la cobardía; lo que se requiere ahora es firmeza de carácter.

¡Lástima grande que pequeñas diferencias resten valiosos elementos al campo de la lucha, y que por espíritu de bandería y resabios de mal entendida independencia aparezcan, distraídas en columnas volantes del periodismo católico, fuerzas que completamente unificadas lucharían con ventaja en calidad y en número, contra la mala prensa, así descarada como vergonzante.

Por otra parte, en Mallorca, ¡triste es confesarlo!, se encuentra y se saca dinero para todo refinamiento del capricho y de la tontería; pero cuando se trata de fundar un diario genuinamente católico, que prescindiendo de políticas diatribas, sea eco fiel del Evangelio, y satisfaga al par las múltiples exigencias de la sociedad y del individuo, con artículos de sano fondo y gallarda forma, con una amplia información telegráfica y una verdadera sección de noticias (no de majaderías y asquerosidades) ah!!, esto ya cambia de aspecto! Al llegar aquí nos encojemos de hombros y se nos ocurren las economías, y á cualquier proyecto que surja con el noble fin de fomentar el apostolado de la Prensa ya sabemos la suerte que le toca, y que la muerte que le aguarda será ó por anemia ó por asfixia.

La palabra vibrante del P. Solá al resonar en las bóvedas de nuestra Catedral Basílica ha repercutido en la conciencia de todos ¡Quién lo duda!

La prueba de ello es la efervescencia que en todas las esferas notamos en los presentes momentos. Urge, pues, aprovechar ese toque de la gracia; no hay que taparse los oídos para no escuchar la voz de Dios que clama recio y quizás por última vez. ¡Quién sabe si mañana el remedio será ya extemporáneo y tardío, y se habrá fulminado contra nosotros el terrible *nulla est redemptio*, justo castigo por nuestra inercia hasta ahora sin precedentes.

T.

PLANT DE LA VÈRGE MARIA

COMPOST PER RAMÓN LULL (*)

(CONTINUACIÓ)

XXII

Sentia Jesu Crist en la Creu gran turment
Per les nafres dels pèus é per lo posament
De la sua persona, car en deslungament
Era de sos nirvis; é per coronament
De cascuna espina que era trop (1) punyent,...
Altre dolor havia Crist en son pensament,
Quan vesia (2) sa Mare en tan gran languiment. (3)

XXIII

Levava (4) nostra Dona (5) les mans é 'ls uyls al cel,
En altes veus cridava: — l'Arcangel Sant Miquel,
Cherubin, Serafin. Gabriel é Rafael,
Avallats é vejats (6) esta mort tan cruel,...
Sens que Ell n'haja culpa, ans es estat feül,...
Ah Senyor (7) ajudats, car hanc (8) Cain d'Abel
No hach més crueldat com han aquest infeül.

XXIV

Cridava lo Senyor é gitava sanglots,...
—Oh Sant Pare, moñ Deu! Vos qui tan bell sots,
Pren lo meu esperit,... vullats ausir (9) ma vots (10)
E perdonats est layre (11) qui pres mí (12) en est crotz;
Car en Mí confia que èu lo guart de lots (13)
Hon están los demonis en l'abism may de sots;
Los quals tracten ma mort é fan d'ira fals mots. (14)

(CONTINUARÀ.)

¿METJES CONTRA METJES?

Pro salute populi.

Deya *La Almudaina* de dimars passat que la R. Acadèmia de Medicina, dictaminant, per encàrreg del Excm. Ajuntament, sobre *la insalubritat* d'aquesta Capital, digué: «La Ciudad de Palma,.... con una necrópolis *repleta* donde se *amontonan* los cadáveres contra las reglas higiénicas y los preceptos legales y reclama la clausura inmediata; con un ensanche del cementerio *costosísimo y mal distribuido*, cuya construcción es *atentatoria* á los sentimientos religiosos y peligrosa para la salud pública;.....» Y el Regidor Sr. Pou, en sessió del día anterior, ohit aquell dictamen, afegí: «atentorias (las obras) y peligrosas para la salud pública, sin duda porque con ellas se habrán de remover los terrenos donde descansan los restos de nuestros antepasados, que, *Dios sabe donde irán á parar.*»

L'autor del aludit projecte *d'ensanche*, abaix

1. Massa. - 2. veia. - 3. desmay. - 4. Alsava. - 5. *Domina*, Senyora. - 6. mirau. - 7. al Pare etern. - 8. ni el meteix, ni tanta. - 9. ohir. - 10. veu. - 12. devora, prop. - 13. llochs. - 14. blasfeman, desitjant que muyra mon esperit.

firmat, ab tot el respecte que li mereix una Corporació oficial tan il·lustrada, laboriosa y utilíssima com es la R. A. de Medicina de Palma, usant de son l·legítim dret per dirhi la seua, aprofitarà l'ocasió exposant lo que tal vegada ignoran molts de metjes amigs nostros.

En primer lloch, trobám que, sent l'objecte principal de la consulta lo relatiu á les causes d'insalubridat de Palma, dictaminar de resquillada sobre *un sol Cementeri*, sens espinsellar tot lo que pertany als seus *dos* axamplaments, era exposat á desencarrilar els judicis dels lectors, com ha succehit.

Y, en segon lloch: si els Srs. redactors del dictamen, amb sa paraula *necrópolis* se refereixen al *Cementeri vey de Son Tril-lo*, .. no diuen rês que noltros no hajam dit y estampat moltes vegades, en sèrio y en broma, desde l'any 1872, (a) fins al present; y sempre els qui més devían haver fet cas de les nostres denúncies (facultatius y autoridats) han fet oreyes de consul. (b)

El derré pich, exposárem al Ajuntament (en sessió pública, día 15 Juriol de 1895,) que, feya *sis anys*, havíam alsat el pla (per pròpia iniciativa) de la pessa de terra posterior y confrontant amb el *Cementeri vey*, á fi de que se li unís y se destinás á enterrament de pobres y á fossar p'els apestats; *completant* d'aquesta manera l'axamplament comensat. (c) Y sèt dies després, la *nostra* propòsta, ampliada y suscrita p'el Metje Regidor (de la majoria) Sr. Alvarez, se torná presentar al Ajuntament, per á que la Comissió de Cementeris (presidida per un intel·ligent fabricant de teules y retjoles) estudiás l'assunto; á noltros, professors de Medicina y d'Obres d'Arquitectura, no mos cridaren per rês. Dita Comissió, al cap de temps, *evacuá* s'informe *de conformitat* amb lo dictaminat p'el Metje Municipal Sr. Oliver l'any 1895, y ratificat p'el meteix y per son company Sr. Gayá, día 24 d'Agost de 1897; axò es: «*Que se debe dar más impulso á las obras del Cementerio.—Que toda inhumación debe ser subterránea.—Que no hay fosa común, por lo que debe reformarse el plan del nuevo cementerio, destinando lo que debe ser jardines á fosa común, ó ADQUIRIR TERRENOS para la fosa común, etc.*» Dits senyors dictaminants, podían haverse explicat un poch més aconseyant que *l'impuls á les obres* convenia que fos dins el *segon axamplament* per noltros proposat, ó dins el tercer que el Sr. Alvarez formulá, juntament amb l'infraescrit, per á que s'estudiás «*para mayor garantía de acierto, el levantamiento del plano de los terrenos superiores colindantes del lado Este, cuya mayor elevación sería indudablemente preferible por el alejamiento del cauce de la Riera, etc.*» Ignorám que s'haja duit á efecte aquest derré estudi.

Respecte de *un ensanche costósísimo y mal distribuido*, advertirém: que, aquest *un* (dels tres que mancan) amb la trèta de venta de solars y tombes, pot sufragar els gastos de totes les obres de servici general; però, realment, si resultá costósíssima l'explanació de terres, tenguém en conte que gran part se dêu al haverse fet *durant periodos electorals* per dar feyna á jornalés; y aquell *cost* no l'evitará la R. A. de Medicina ni els Directors de aquelles obres, valdement un Sr. Doctor, membre d'aquella, sia Alcalde de R. O. mentres, com fins

al present, la malahida política fassi truchs y baldufes dins l'Ajuntament.

En quant á lo de *mal distribuit* del nostro primer projecte comensat á posar en planta, notarém que lo fiscalisá y aprová amb termes laudatoris l'Arquitecto autor de les grans reformes del palau municipal, (¡y dam fê, que no mos tenia gens la pía!) Suposam que el Sr. ponent del dictamen patrocinat per dita R. A. volgué dir *mala situació* en lloch de *mala distribución*; si axí es respecte al aprofitament del terré ahont hey descansan els epidemiats, ... casi están acordes; però, consti que, fins ara, ningú heu ha observat oficial ni oficiosament; y axò que desde s'aprovació del nostro projecte fins al present s'han segut á ses cadires de repòs á dalt La Sala *vuit senyors metjes* sens que l'hajin deçjectat, que sapiguém.

Y, vé lo milló: «*Cuya construcción es atentatoria á los sentimientos religiosos*» (*sic y amb absolut.*)

Si tan jelosos están dels sentiments relligiosos dels vecins de Palma, suposant que, transladar els cadavers consumits, (á son degut temps y amb les precaucions indispensables) es una profanació, .. axò heu veim cada día, previos visoris y dictamins de facultatius. ¡Ja es de rahó que, dins el fossar dels apestats, no s'hi ha de pegar cap cavegada, abans de que la Junta Municipal de Sanidad y la R. Academia heu judicassin oportú! Axò cau de son pês.

Però, ja que s'invocan dits *sentiments*, noltros, que fá cinch anys tenim escrita y publicada una Memoria sobre el *Concepto del Cementerio Católico*, (aprobada en el Congrés catòlich nacional Tarraconense), preguntam: ¿Per ventura s'ha escandalisada l'Autoritat municipal de Palma, ni els metges materialistes, cap de ses vegades que, obrint fosses *noves* dins el fossar *vey* reblit de cadavers, á Son Tril-lo, s'han trèt ossos y terres y les han tirades dins la Riera, ó... ¡less'en han duites, hortolans!?

¿Hey va haver ningú que *fés alto*, quant el bestiar del *Conserje Tascó*, pasturava dins la tanca fossar dels apestats?

Trèure ossos de tombes particulars per depositarlos dins ses osseres generals, com cada día se fá, rebuydant el terré ahont hey van els pobres, com s'ha fet periòdicament, ¿també es *atentatori* als sentiments relligiosos?

Y si tot axò ha succehit y succeheix, escandalisarsê perque en el nostro projecte proposarem recullir els *restos* de epidemiats *allá meteix*, dins un ossari, ¿no es un *escrupol de fra Gargay*? (y perdonin la comparansa)

En quant á lo de *perigrosa para la salud pública*, repetim que respectam el dictamen de la molt competent Acadèmia; però la Ciència avuy en día té procediments per tot; y haventse d'alsar molt el pís del ante-cementeri del nostro projecte, ¿quí diu que no poguessim campar sensa remourer els enterraments dels apestats fins d'aquíá molts anys?

«*¡Dios sabe donde irán á parar!*» Que no tenga ànsia el Sr. Pou; mentres en el Cementeri de Palma hey tenga l'intervenció, que de dret li correspon, l'Autoritat eclesiástica, *anirán á parar devall terra sagrada* els ossos que foren dels qui moriren en brassos de la nostra Sta. Mare Iglesia. Dels desgraciats heterodoxos que decausan *extra*, no deim rês.

Molt podríam afegir sobre els Cementeris del districte municipal de Palma, y de lo pertanyent á sa higiene; pues encara que llegs del tot en lo ram de Medicina, estam un poch iniciats en lo de construccions funeraries, (no sia dit per alabar-

(a) Vide el n.º 20 de la *Revista Balear*, 1.ª Epoca.

(b) De llavó ensá han estat Alcaldes y Regidors de Palma molts de senyors metjes y farmacèutichs.

(c) Sabém que mos objectarán, com inconvenient, sa proximidad al torrent de la Riera y lo baix del seu nivell; pero contestarém que amb el producte de les esbancades, podria alsarse més de vint pams sobre les aygues corrents en ses mes grosses vengudes.

mos). Acabarém fent constar que sempre hey ha hagut á Palma Regidors de l'honrada é intelligent classe mèdica y de la farmacèutica. Quant á noltros *mos duqueren á la Sala*, (d'hont fugirem) hey havia com empleats los Srs. Malberti (a. c. s.) Oliver y Gayá: y, com á Regidors: los Srs. Lossada, Aguiló, Mir, Alvarez y Rabassa. En honor de la veritat els dos derrers mos ajudaren en la nostra desgraciada empresa á favor dels *tres axamplaments* del Cementeri.

Resultat de lo que ara está *sobre el tapete municipal*: ¿Será que metjes vagen contra metjes?

B. FERRÁ

CONSELLS Y ADAGIS AGRÍCOLES

MARS

Dia 13 — Sembrau mongetes, faves y melons prime-renchs.

Dia 14.—Quant Mars fá d'Abril, Abril fá de Mars.

Dia 15 — Sembrau endívies, xerovies y ravanets.

Dia 16.—Plantau oliveres joves.

Dia 17.—Etsecayau els arbres de molta fuya.

Dia 18 — Posau els ous de cuch de seda á lloch calent.

Dia 19.—Feys netes ses caheres y donau axarop á ses beyes.

¡ANEMHI!

Avuy, diumenje 12 de Mars, á les vuit des vespre, comensarán les *instruccions Catolica-socials p'els obrers* de Palma, que el PARE SOLÁ, pregat p'el Círcul d'obriers Catòlics donará als qui vulgan aprende lo que es la *gran cuestió social*, es dir: els drets y els devers dels pobres que constitueixen la noble y respectable CLASSE OBRERA, tan rebaxada y explotada per tot allá ahont no s'observa la Lley Evangèlica. Anauhí, honrats treballadors, y sabreu de bona tinta lo que té dit y ordenat el Papa Lleó XIII referent á la condició dels operaris jornalés; anauhí voltros que no acostumau sentir sermons: allò serán conferències, com á *conversades familiars*, amb que vos dirán la veritat desnúa per bé vòstro; dexau per sis ó sèt dies els Cassinos y tavernes, voltros que hi teniu es cau *perque no sabeu altra part ahont passar el temps*; anauhí, homos de ca-vostra que desitjau saber quina es la conducta que els richs y acomòdats han d'observar respecté del qui pateixen misèria; y veureu tots la gran solució que l'Iglesia Catòlica dona á n'aquest terrible y espantós problema que els anarquistes volen resoldre per medi de la dinamita y els homicidis.

Anauhí tots, ... però sensa prevencions, y ben disposts á escoltar lo que mos diga el Pare Mestre Solá, que en sab més d'aquestes coses que p'els falsos amichs del poble. ¡La veritat sempre sura y la rahó no té excusa! Qui parla cla y trèn testimonis en la causa que defensa á favor dels pobres operaris, bé mereix la pena d'escoltarlo, prescindint de si dú còta negre ó berret vermey. Però qui xerra y posa falsos testimonis, y fomenta, per medi de la prempsa avansada, tota còsta de males passions, no demostra amor al poble, sinó mes bé ganes de servirse d'ell per fins particulars mes ó manco reprovables.

Aném, idò, els qui de bona fê volèm ajudar al benestar general y uns amb altres tratanmos caritativament y amb verdadera fraternidat; no mos ne penadirém, sinó que en sortirém confortats els

qui estam decayguts, entesos els qui som ignorants, y més y més convensuts de que tant sols la nostra santa Relligió Catòlica, es l'únich remey per *igualar* santament les diferències materials entre els homos de distinta fortuna.

Dites conferències, suposat que en Palma no hey ha local més a propòsit, se darán dins l'iglesia de Sant Francesch.

INSTRUMENT Y DELITANT

Dimars, dimecres y dijous passats, les collegiales y les alumnes del *externat del Real Collegi de la Pureza*, demostraren els fruits literaris y en l'art del *bell cant*, que n'han trèts de l'esmerada ensenyansa que reben en dit Establiment.

Les composicions en prosa y en vers, que declamaren y recitaren en mallorquí, en castellá y en francès, molt acertadament y ab gran varietat escullides per la molt ilustrada Mare Rectora, delitaren y varen plaure ferm á la gran concurrència que, durant dues hores cada dia, acudí á escoltarles.

Satisfets poden estar els pares de les nines y jovensanes, á les quals s'educa tan catòlica y literariament. Agrahides poden estar les alumnes á la curolla y als afanys de ses Mèstres y de sos Professors, y segurs poden estar aquestes y aquests de que no sols les families directament interessades, sinó tambe tota la ciutat de Palma, s'honra amb l'existència y la acertada direcció de tan bon collegi.

MALLORCA DOMINICAL, envía sa més coral enhorabona á Mèstres y á dexebles; y prega á Deu que la bona llavor escampada dins els còrs de aquelles fadrinetes hey posi rèls y en lo seu dia contribueca á la regeneració social de la nostra Roqueta.

Bunyols de vent

(y pebre couent)

Senyó Batle: els *barquilleros* exercint *llibrement* (y al aire libre) una industria per la qual pagarán patent (així heu suposam) son un buyda butxaques dels atlots estudiants y un'esca d'immoralidat p'els mateixos.

Situantse desde primera hora devant els Col·legis sent rodá sa *ruleta*, atrehuen sa curiositat dels infants y acaban per pisparlos es doblerets que duen per compra un panel, una plagueta, lapis, plomes, y á voltes els honoraris que havían de pagá al mestre.

Els *barquilleros* donan al jovent sa primera llissó de joch de *azar*, y aquesta afició fa que els *petits ho nos* se constituecan en *petits lladres* de ca-seua.

Per aquests *considerandos* comprendá V. S. que dits industrials, no poden exerci aquest negoci, si s'ha resolt *regenerá* la joventut.

Axó es lo que hi ha. Noltros hem cumplit el nostre dever, denunciand es fet; ara no falta més sinó que V. S. hi pòs remey, y es ben cert y segú que molts de pares l'hey agrahirán.

Ara li fan es mánech.—Un antiguo suscriptor y distinguido amigo nuestro nos llama la atención acerca del pésimo estado en que se halla el paso empedrado que cruza el camino de ronda frente de la estación del ferrocarril.

Efectivamente le sobra razón á nuestro amigo: pero, y dispense, no seremos nosotros los que incurramos en la candidez de pedir desde estas columnas la recomposición de aquel empedrado, pues nos cabe la seguridad de que no seríamos atendidos.

Todos los periódicos de Palma vienen pidiéndolo desde remota fecha y en todos los tonos sin haber podido conseguir que se llevara á efecto tan necesaria mejora, y no habíamos de ser más afortunados nosotros que lo lográramos.

Crea nuestro amigo que *no hi val siulá quant en Gelat uol beure*.